

NotatDato: 25.01.2016
Arkivsak: 2014/16981-20
Saksbehandlar: torslin

Til: Liv Sundheim

Frå: Tore Slinning

Offentleg høyring - Kommunedelplan for Sysendalen - Eidfjord kommune - Fråsegn om kulturminne

Vi viser til vår fråsegn om kulturminne i samband med høyring av planprogrammet. Det sentrale elementet i kommunedelplanen for Sysendalen er å leggje til rette for nye reguleringsplanar knytt til utviklinga av Eidfjord resort, men planen omfattar også vedteken sti- og løypeplan, samt endring av føremål fritidshusbustad. Arealføremål i eksisterande reguleringsplanar er difor meint vidareført og implementert i den nye kommunedelplanen. Fylkeskonservatoren i Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som regional sektorstyresmakt innan kulturminnevern.

Nyare tids kulturminne

I samband med høyring av planprogrammet meldte fylkeskommunen inn at vi er skeptisk til ei høg utnytting i medhald av dei planar som er godkjende. Vi har peika på at i det vidare planarbeidet bør kommunen setja fokus på og sikre landskap og omgjevningen med kulturminne og kulturlandskap som ein ressurs. Planområdet er ope og eksponert og ei ytterlegare utbygging ser vi på som sårbar og eksponerande i høve å sikre desse verdiane med nær og fjernverknad.

Nyare tids kulturminne, av det vi er kjent med gjennom bygningar registrert i SEFRAK innafor planområdet, er fleire registreringar på Garden, Solbakken, Sjursløken og Fet. Kulturmiljøet på Fet er sikra på ein god måte i omsynssone H 570, bevaring av kulturmiljø.

Dei fleste nyare tids kulturminne ein er kjent med gjennom SEFRAK-registeret, vert ikkje i direkte råka av dei nye tiltaka i planen, men det er likevel viktig å få kartlagt og verdivurdert desse og eventuelt andre nyare tids kulturminne innafor planområdet. Det viktig å få fram informasjon om kulturminne som t.d. steingardar, vegar, vegfar etc. Dette er naudsynt for å vurdere om nokon av desse bør vernast og sikrast, og kva slags tiltak som er akseptabelt i nærleiken. Denne viktige synleggjeringa og kartlegginga av kulturminneinteressene manglar i planen som no er på høring.

Automatisk freda kulturminne

Under arbeidet med den eksisterande kommunedelplanen, blei det gjennomført ei grovmaske arkeologisk registrering for å få ein viss oversikt over kva område i Sysendalen som var mest innhaldsrike på automatisk freda kulturminne. Desse kulturminnelokalitetane blei markert som bandlagte områder i eksisterande plankart, og viser at Sysendalen er svært rik på kulturminne frå ein omfattande produksjon av jern i eldre- og yngre jernalder og mellomalder.

Som det blei nemnd i vår fråsegn til planprogrammet, vil alle dalsidene ha stort potensiale for funn av hittil uregistrerte kulturminne knytt denne verksemda. I arbeidet med den nye kommunedelplanen, gjeld dette meir spesifikt dei nye areala tiltenkt utbygging av alpanlegg og fjellandsby. I vår fråsegn viste vi difor til at i samband med regulering av nye areal på Maurset og Fet, så ville det bli naudsynt med arkeologiske registreringar for å oppfylle undersøkingsplikta i høve § 9 i kulturminnelova. Generelt sett kan kulturminneundersøkingane bli gjennomført i samband med kommunedelplanen, eller som ledd i arbeidet med dei einskilde reguleringsplanane.

Når det gjeld areala tiltenkt alpanlegg og fjellandsby i Fetalia, så blei det utført arkeologisk registrering av desse områda i september 2015 (jf. rapport med attendemelding i e-post til Eidfjord kommune datert 07.12.2015). I høve plankartet i den nye kommunedelplanen for Sysendalen, er omsynssoner med nye og tidlegare registrerte automatisk freda kulturminne på Høl og Fet lagt inn som bandlagte areal. Dette må også gjelde dei tidlegare kjente kulturminnelokalitetane på Garden, alle lokalitetane vidare austover langs bredda av Bjoreio, på Maurset og Storlia. Desse kulturminna inngår i eksisterande kommunedelplan, og må vidareførast i nytt plankart med tilhøyrande føresegner.

Omsynssoner:

Freda kulturminne må visast på plankartet med omsynssone (d), jf. plan- og bygningslova § 11-8, d. Kulturminne og kulturmiljø som ikkje er freda visast på plankartet som omsynssone (c), jf. pbl. § 11-8, c. Ein bør greie ut korleis kommunen skal sikre verneverdige kulturminne i planen. Omsynssoner skal i utgangspunktet kombinerast med arealføremål som ikkje opnar for nye tiltak, til dømes LNF. Det må vidare bli knytt føresegner til omsynssone d og retningsliner til omsynssone c, som sikrar at verneføremåla blir ivaretekne.

Føresegner som sikrar omsynet til automatisk freda kulturminne er følgjande:

«Omsynssone d (SOSI-kode H730). I omsynssone d er det automatisk freda kulturminne. Arealet er bandlagt etter kulturminnelova § 4, jf. § 6. Det er ikkje tillate å gjere nokon form for varige eller mellombelse inngrep som er egna til å skade, øydeleggje, grave ut, flytte, forandre, dekke til, skjule eller på nokon måte utilbørlig skjemme automatisk freda kulturminne, eller framkalle fare for at dette kan skje, jf. kml. § 3. Tiltak som kan ha innverknad på automatisk freda kulturminne skal leggjast fram for Hordaland fylkeskommune som regional kulturminnemynde, jf. kulturminnelova §§ 3 og 8.»

Retningsliner som sikrar at verneføremåla til kulturminne og kulturmiljø blir ivareteke er følgjande:

«Omsynssone c (SOSI-kode H570). Nye tiltak skal ivareta omsynet til kulturminne/kulturmiljø i området. Saker som gjeld tiltak i omsynssona skal sendast Hordaland fylkeskommune som regional kulturminnemynde for vurdering av kulturminneinteresser.»